

Minulost a budoucnost

O minulosti obvykle mluvíme (a také tak myslíme) jako o tom, co minulo a co tedy „už není“. A historicismus nám vnucuje mylný předsudek, že to, co se stalo, už nelze „odestát“, že to je prostě „fakticita“, s níž se nedá nic podnikat – leda lživě nebo mylně. Ve skutečnosti však jediná opravdová „fakticita“, která z minulosti zbyla, je poměrně chudá; jsou to relikty toho, co se kdysi odehrálo, ale po čem zůstaly jisté stopy. Ty stopy však nejsou „(po)minulé“, ale naopak přítomné; kdyby nebyly přítomné, nic by nebyly platné, prostě by přestaly být stopami. Abychom se na základě analýzy a zpracování stop něčeho minulého dobrali vskutku pochopení oné minulosti, která byla kdysi přítomností, musíme podniknout něco neobyčejně pracného, totiž musíme se pokusit rekonstruovat to, co ve skutečnosti „už není“. Ty stopy samy nemusíme rekonstruovat, ty tu jsou (přítomné) – anebo to nejsou žádné skutečné stopy (ale musí být jako „stopy“ také rekonstruovány, třeba jen zčásti, a to na základě zase jiných stop). Právě z těchto důvodů je přístup k minulosti umožněn a prostředkován přicházejícím časem, tj. přicházející a otvírající se budoucností: bez budoucnosti, která právě nastává, není možná žádná aktivita, a tudíž ani aktivní rekonstrukce toho, co už bylo a co pominulo.

(Písek, 060509-1.)